

П'єцух О. І.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

КОНЦЕПТ СОЦІАЛЬНА СФЕРА СПОЛУЧЕНОГО КОРОЛІВСТВА: ПРОДУКТИВНІ МЕТАФОРИЧНІ МОДЕЛІ

Статтю присвячено дослідженню специфіки метафоричних моделей, які сприяють розгортанню концепту СОЦІАЛЬНА СФЕРА СПОЛУЧЕНОГО КОРОЛІВСТВА під час проведення парламентських дебатів у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії. Зокрема, у цьому дослідженні обґрунтовано використання різних метафоричних репрезентацій, які сприяють ефективності та результативності висловлень комунікантів дебатів, формують певний імідж політичних лідерів, акцентують увагу на представленій під час обговорень у британській парламентській залі інформації. Такі метафори слугують відображенню ключових подій та явищ соціального, економічного та культурного життя британського суспільства на певних етапах його розвитку. Детально розглянуто специфічні лінгвістичні та екстралінгвальні особливості формування та функціонування метафоричних моделей, якими оперують учасники дебатів для успішності обговорення фінансових та соціальних проблем під час засідань Палати Громад британського парламенту у період пост-Тетчеризму незалежно від провладної партії. У цьому дослідженні обґрунтовано використання метафоричних репрезентацій освітнього процесу, рукоділля, руху, рослини, вогню, одягу, машини, виконавського мистецтва тощо, які сприяють ефективності та результативності висловлень комунікантів, формують певний імідж політичних лідерів, акцентують увагу на представленій під час обговорень у парламентській залі інформації. У ході дослідження вербальної репрезентації метафор проаналізовано шляхи їхнього сприяння посиленню влучності, виразності та послідовності аргументації комунікантів, метою яких стає гостро негативна характеристика діяльності опонентів політичної комунікації та намагання утримати домінуючу позицію під час дебатів. Загалом політична сфера характеризується частотним вживанням різноманітних метафоричних репрезентацій, які становлять підґрунтя маніпулятивного впливу як на учасників дебатів, активно залучених до обговорень у парламентській залі, так і на потенційних виборців, для яких учасники дебатів намагаються створити підвищено позитивний імідж власної політичної сили і максимально дискредитувати опонентів політичної комунікації.

Ключові слова: метафора, політичний дискурс, парламентські дебати, дискурсивний концепт, донорський домен, реципієнтний домен, пропозиційна структура, метафоричне значення.

Постановка проблеми. Влучні метафоричні репрезентації відіграють ключову роль у створенні певного образу, відображення подій, формування думки та передачі конотативного забарвлення. Завдяки таким характерним властивостям метафори у політичній комунікації стають регуляторними чинниками громадської думки та забезпечують домінуючу позицію провідним політичним діячам у парламентських дебатах, де яскраві, оригінальні репліки комунікантів привертають до них увагу та сприяють завоюванню підтримки як членів парламенту, так і потенційних виборців. Зокрема, метафори сприяють перехопленню ініціативи під час парламентських обговорень нагальних проблем соціальної сфери у Палаті Громад Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний етап становлення політичної лінгвістики супроводжується значними дослідженнями різноманітних форм політичної комунікації [9; 10; 11], когнітивного підґрунтя політичних метафор [6], риторичних та стилістичних засобів і прийомів, особливо під час передвиборчих кампаній, які супроводжуються бурхливими агітаційними процесами, стратегічних програм учасників політичних дискусій, паравербальних і невербальних засобів, які формують специфіку різних типів політичного дискурсу. Серед нових тенденцій у вивченні політичної інтеракції виокремлюється сучасна взаємодія між мовою, владою та суспільством, які базуються на демократичних засадах, політкоректності, соціальній, гендерній і расовій рівності, глобалізації та поглибленні взаємодії різ-

них етнічних меншин і культур [12]. Чільне місце серед сучасних дослідників політичної комунікації займають наукові роботи Т. ван Дейка, в яких лінгвіст вивчає кореляцію між мовою, владою й ідеологією, політичні дискурси різних країн і різних політичних лідерів у ракурсі критичного дискурсу-аналізу, висвітлення мови політики у ЗМІ [7; 8].

Постановка завдання. Мета статті полягає у дослідженні мовної реалізації деяких продуктивних метафоричних моделей у межах концепту СОЦІАЛЬНА СФЕРА СПОЛУЧЕНОГО КОРОЛІВСТВА в політичному дискурсі парламентських дебатів у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії. До завдань статті належать визначення специфіки, семантичних ролей у структурі пропозицій та мовних засобів, які сприяють втіленню метафоричних репрезентацій у політичному дискурсі парламентських дебатів у Сполученому Королівстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Політичні агенти використовують різнопланові ресурси мови для завоювання прихильності серед електорату, тому базисом створення позитивного іміджу стають цінності, які роблять картину світу привабливою для клієнтів політичного дискурсу, та змістовно співпадають із «опорними» концептами дискурсу, які ще називають «топіками» дискурсу [1]. Для дослідження жанрових різновидів дискурсу у сучасних лінгвістичних дослідженнях використовують поняття дискурсотвірного концепту [3] як системорелевантного утворення, на основі якого виникає дискурсивна концептосфера в межах соціодискурсивного паттерну [4]. Тобто в ракурсі такого сприйняття концепту дослідження йде від концепту, який формує дискурсивні практики, до самого дискурсу.

Для парламентських дебатів як жанру політичного дискурсу характерним є особливе розгортання концептуальних структур. З огляду на це, у нашому дослідженні політичного дискурсу парламентських дебатів у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії розглядаємо утворення концептуальних структур від дискурсу до концепту, тобто концепт у такому ракурсі сприймається як результат дискурсивних процесів, що здійснюють вплив на його формування та подальше розгортання в інших дискурсах. Відповідно, застосування **дискурсивного** типу концепту передбачає його вилучення з політичного дискурсу парламентських дебатів, які впливають на його мовну вербалізацію та подальший розвиток за рахунок подальшого розширення

тематики. **Дискурсивний концепт** – організована інформаційна структура, яка містить обмежену ситуацією спілкування сукупність знань про політичну реальність, вбудовану в групову свідомість учасників парламентських дебатів, спільний фонд знань яких забезпечує їхнє входження до єдиного дискурсивного поля політики [2, с. 265].

Серед особливостей структурування та обговорення тем парламентських дебатів чільне місце посідає детальний розгляд усіх нагальних проблем, незалежно від їхньої регіонального, внутрішньодержавного або міжнародного значення у житті Сполученого Королівства. Дебатування гострих серйозних питань, які викликають бурхливий резонанс серед потенційних виборців як кінцевих адресатів парламентських дебатів, провокують активне залучення оцінно-емотивної лексики та різноманітних метафоричних репрезентацій.

Соціальна сфера асоціюється із сукупністю галузей, які безпосереднім чином пов'язані та детермінують образ і рівень життя людей, їхній благоустрій, споживання певних матеріальних та культурних цінностей. До соціальної сфери відносять освіту, культуру, систему охорони здоров'я, соціальне забезпечення, громадське харчування, транспорт і зв'язок. Тобто соціальна сфера є базисом усього того, що потрібно для функціонування суспільства, вона створює фундамент суспільної структури та виступає в ролі детермінанта рівня життя.

На важливості та нагальності вирішення проблем соціальної сфери комуніканти проголошують під час парламентських дебатів у Сполученому Королівстві:

Scott Mann (North Cornwall) (Con): *It is a pleasure to follow the hon. Member for Redcar (Anna Turley) and to take part in this very important debate. For me, this is the biggest social care challenge that we face as a nation. The UK has an ageing population and a finite amount of money, regardless of what Members on some Benches in this place say. We have to focus on delivering outcomes for people* (HC Deb 5 Jan 2016: Column 4).

Julian Knight (Solihull) (Con): *Ministers are rightly trying to ensure that social care is at the heart of the reforms as we go forward* (HC Deb 4 Nov 2015: Column 370).

Зокрема, у першому фрагменті дебатів комуніканти ініціальним ходом стверджує про важливість дискусії з вирішення існуючих соціальних проблем (*to take part in this very important debate*) за рахунок прикметника *important*, посилення

значення якого відбувається вживанням прислівника *very*, який використовується в емпатичних конструкціях. В іншому фрагменті дебатів мовець стверджує, що соціальний захист населення має знаходитися «в серці» системи реформування (*social care is at the heart of the reforms*). Сталий вираз *at the heart of smth* у значенні “*the most important part of smth*” [13] слугує наголошенню на центральній позиції цієї проблеми під час вирішення питань внутрішньої політики. Цей вираз утворений на основі асоціації серця як головного органу у тілі людини, який підтримує життєдіяльність інших органів із центрованістю проблеми, яка є підґрунтям інших внутрішньополітичних проблем.

Метафоричні моделі, які формують асоціативно-термінальну частину концепту СОЦІАЛЬНА СФЕРА, утворюються запозиченням знаків із донорських доменів, серед яких найбільш продуктивними виявилися домени ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС, РУХ, РОСЛИНА, ВОГОНЬ, ОДЯГ, МАШИНА, а менш продуктивними, проте розповсюдженими домени РУКОДІЛЛЯ, ВИКОНАВСЬКЕ МИСТЕЦТВО, РОДИННІ СТОСУНКИ та СПОРТ.

Зокрема, у фрагменті дебатів з обговорення проблем освітньої сфери комунікант використовує кілька метафоричних асоціацій та оцінно-емотивних лексичних одиниць для оцінки ступеню існування проблеми, яка зачіпає інтереси широких верств населення, а саме питання харчування дітей у навчальних закладах середньої освіти:

Ms Harriet Harman (Peckham): *Once again, I thank the Spongiform Encephalopathy Advisory Committee for its work. It appears that the Secretary of State has learned no lessons from last week, when I said that public confidence was hanging by a thread. Now, public confidence has collapsed. Why did he not recognise that public confidence was draining away? Even though he was advising that beef was safe, 10,000 schools had already taken it off the menu.*

Will the right hon. Gentleman admit that it is his Government's reckless disregard for public health and their dogma on deregulation that have swept us into this crisis--[Interruption.] (HC Deb 25 Mar 1996: Column 713)

У репліці адресанта експресивна метафорична репрезентація політики як освітнього процесу покликає виразити різко негативне ставлення до роботи провладної партії та уряду. При цьому використання такої метафори є навмисним, оскільки дебати відбуваються з питань реформування системи шкільної освіти у Сполученому

Королівстві. Так, ідіоматичний вираз *learn a lesson*, значення якого в the Cambridge Dictionary “*to understand something because of an unpleasant experience, esp. when this means you will not do it again*” [5], містить натяк на необхідність змінити свою діяльність із розвитку системи освіти після засвоєння попереднього негативного досвіду (*It appears that the Secretary of State has learned no lessons from last week*). В аналізованому фрагменті дебатів цей вираз вжито в заперечній формі, що вказує на нездатність Консервативної партії засвоїти уроки та вирішити проблеми. У пропозиційній структурі реципієнтного домену ПОЛІТИКА цей метафоричний вираз відповідає предикату способу дії в поєднанні з об’єктом. Руйнування іміджу провладної партії відбувається також за рахунок наступного ідіоматичного виразу *hang by a thread*, формування якого відбувається на основі запозичення мовного знаку *thread* із донорського домену РУКОДІЛЛЯ, у структурі пропозиції якого він виконує роль медіатива. Утворений фразеологічний вираз містить у своєму значенні негативний модус оцінки, попереджаючи про існування небезпеки (*if a serious situation hangs by a thread, it means that even a slight change can decide what will happen and that a bad result such as failure is likely* [5]), оскільки вираз «висіти на волосині» завжди асоційовано зі складною ситуацією та низькою вірогідністю її вирішення. У пропозиційній структурі реципієнтного домену ПОЛІТИКА цей вираз корелює із предикатом стану та є навмисно гіперболізованим для наголошення на існуючій небезпеці повної втрати довіри електорату до Консерваторів з причини їхньої бездіяльності. При цьому використана ідіома посилює значення попереднього сталого виразу *learn no lesson*, що слугує ефективності аргументації під час дебатів. Наступні метафоричні репрезентації також підкріплюють попередню думку. Так, асоціація руйнування довіри виборців із руйнуванням будівлі з причини відсутності будь-якого підтвердження можливості змін на краще передбачає негативну конотацію діяльності Консерваторів (*Now, public confidence has collapsed*). Лексема *collapse*, яка вживається в донорському домені БУДІВЛЯ у прямому значенні “*to fall down suddenly because of pressure or having no strength or support*” [5], при запозиченні до реципієнтного домену ПОЛІТИКА отримує контекстуальне метафоричне значення “*to disappoint, to ruin trust*”. Семантична роль цієї лексеми у пропозиційній структурі донорського домену відповідає предикату способу дії та стає предикатом стану

в межах реципієнтного домену. Останнє фразове дієслово *drain away* увиразнює репрезентацію рівня громадського довіри до уряду, оскільки його значення “*disappearing completely*” [5] несе в собі сему повного зникнення, що використовується на позначення ставлення народу до провладної партії, яка втрачає довіру електорату (*Why did he not recognise that public confidence was draining away?*). Необачність уряду у вирішенні виниклої проблеми позначена оцінно-емотивним прикметником *reckless* (*doing something dangerous and not worrying about the risks and the possible results* [5]), що містить у своєму значенні негативний модус оцінки завдяки вказівці на відсутність намагання врахувати можливі ризики та наслідки відсутності необхідних реформ, а також інтенсифікуючим дієсловом *sweep*, запозиченим із донорського домену РУХ, яке використовується в реципієнтному домені ПОЛІТИКА у контекстуальному метафоричному значенні “*to move quickly and powerfully into trouble*”. Цим дієсловом комунікант демонструє швидкість спрямування країни в бік соціальної кризи та є відповідником предиката способу дії у пропозиційних структурах обох доменів.

Порівняння політичної діяльності з освітнім процесом є частотним під час проведення британських парламентських дебатів. Так, під час дебатів, присвячених впровадженню новітніх інформаційних технологій, комунікант фокусує увагу на деяких недоліках, які асоціюються із помилками, які потрібно гарантовано засвоїти для їхнього уникнення в майбутньому (*to ensure that the mistakes in that process are learned*):

Mr Alistair Carmichael (Orkney and Shetland) (LD): *I welcome the inclusion of “Digital” in the Department’s title. However, despite that bold and innovative step, the availability of superfast broadband in Orkney and Shetland remains disappointingly low. I suspect that the roots of the problem lie in how the contract was tendered under the Broadband Delivery UK system, so will the Minister work with the Scottish Government to ensure that the mistakes in that process are learned? (HC Deb 04 July 2017: Column 1048)*

Сполука *mistakes are learned*, запозичена із донорського домену ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС, має в межах пропозиційної структури реципієнтного домену ПОЛІТИКА семантичну роль предиката дії та фактитиву. Такий вираз покликаний підкріпити критичні зауваження щодо роботи урядовців завдяки демонстрації помилок у їхній роботі. Для посилення виразності свого виступу учасник дебатів залучає й інші метафоричні репрезента-

ції політики як шляху та рослини. Для асоціації політики із шляхом використана найбільш розповсюджена в парламентських дебатах лексема *step*, що отримує позитивну конотацію завдяки прикметникам *bold* та *innovative*, які характеризують дії уряду як сміливі та новаторські (*bold and innovative step*). Залучення знаку *root* із донорського домену РОСЛИНА підкріплює думку про існування певних проблем при впровадженні нових технологій. Відповідно, «коріння», тобто сутність проблеми, полягає в недосконалості підписаних контрактів та договорів (*the roots of the problem lie in how the contract was tendered under the Broadband Delivery UK system*). На відміну від донорського домену РОСЛИНА, де ця лексична одиниця корелює із суб’єктом, у межах пропозиційної структури реципієнтного домену ця лексема є відповідником каузанта – агенса, що є носієм дії та визначає її наслідок.

Під час обговорення проблем внутрішньої політики увага партнерів по комунікації загалом зосереджується навколо питання удосконалення харчової промисловості, недоліки якої зачіпають інтереси споживачів та виробників:

Ms Harman: *Will the right hon. Gentleman admit that the roots of this crisis lie in his Government’s repeated failure to take prompt and effective action to protect our food? Instead, deregulation dogma fuelled by complacency has caused a nightmare scenario for consumers and farmers alike (HC Deb 25 Mar 1996: Column 725).*

Для представлення існуючого кризового стану речей у харчовій промисловості під час дебатів задіяні кілька метафоричних репрезентацій: політика як рослина, вогонь та виконавське мистецтво. Так, сутність існуючої проблеми прирівнюється до коріння рослини (*the roots of this crisis lie in his Government’s repeated failure to take prompt and effective action*), відповідно коріння кризи лежить в постійній неспроможності урядовцями прийняти міри для захисту якості продуктів харчування. Лексема *root*, перше значення якої відноситься до рослин, які пускають коріння: “*the part of a plant that grows down into the earth to get water and food and holds the plant firm in the ground*” [5], корелює із суб’єктом у пропозиційній структурі донорського домену РОСЛИНА. При залученні до реципієнтного домену ПОЛІТИКА ця лексема отримує метафоричне значення “*the cause or origin of something bad*” [14] і трансформується в елементив як різновид суб’єкту, діяч-неістота, активний носій дії в пропозиції цього домену. У своєму фігуративному значенні,

на відміну від прямого значення із позитивною конотацією, вона несе негативний модус оцінки. Другою метафоричною одиницею в репліці комуніканта є метафора політичних дій як вогню. Усі дерегулятивні процеси, які ще й посилюються, тобто «розпалюються» самовдоволенням політиків, виражається лексемою *fuel* (*cause to increase or make stronger* [5]), яка відповідає каузативному предикату у пропозиційній структурі донорського домену ВОГОНЬ та реципієнтного домену ПОЛІТИКА. Третьою метафоричною моделлю в цьому фрагменті промови члена британського парламенту є ПОЛІТИКА як ВИКОНАВСЬКЕ МИСТЕЦТВО. Відповідно, непрофесійна політична діяльність Консерваторів призводить до негативного сценарію розвитку подій. Соціальна ситуація представлена мовним знаком *scenario* у значенні “*a written outline of a film, novel, or stage work giving details of the plot and individual scenes*” [14]. Цей мовний знак у пропозиції донорського домену ПОЛІТИКА корелює з термом медіативу, але при запозиченні до реципієнтного домену ПОЛІТИКА отримує нове контекстуально обумовлене значення “*a set of certain events and aftereffects*” [14] і стає відповідником результату в пропозиції цього домену. Інтенсифікація негативної конотації цього мовного знаку відбувається за рахунок лексичної одиниці *nightmare* із видового донорського домену ФІЗІОЛОГІЧНІ СТАНИ ЛЮДИНИ, де її значення “*a very upsetting or frightening dream*” [5] має посилено негативний відтінок значення, який зберігається також при перенесенні до сфери політики (*a nightmare scenario for consumers and farmers alike*). При цьому значення цього іменника контекстуально модифікується: “*an extremely unpleasant event or experience or possible event or experience*” [5].

Концепт СОЦІАЛЬНА СФЕРА СПОЛУЧЕНОГО КОРОЛІВСТВА передбачає також дебати з усунення існуючих недоліків пенітенціарної системи, під час яких учасники вживають різні метафоричні репрезентації, як-от метафора політики як вогню:

Mr. Alton: *I congratulate the Minister on her assiduousness in visiting so many prisons – [HON. MEMBERS: «All of them.»] – in visiting all prisons, but does she agree that the level of recidivism among prisoners who continue to be addicted to drugs when they leave prison remains a major factor in fuelling the link between criminality and the taking of drugs?* (HC Deb 19 Mar 1997: Column 1023)

Бездіяльність британських політиків зі зменшення рівня рецидивізму та ліквідації вживання

наркотиків серед ув'язнених посилює, тобто «підливає масло» у взаємозв'язок між рівнем криміногенної ситуації в країні та наркотичною залежністю. Донорський домен ВОГОНЬ постачає до реципієнтного домену ПОЛІТИКА знак *fuel*, який змінює пряме значення “*to supply a system with a substance that can be burned to provide heat or power*” [5] на метафоричне значення “*to increase or make stronger*” і відповідає каузативному предикату у пропозиційній структурі обох доменів.

Метафорична модель ПОЛІТИКА як ОДЯГ у політичному дискурсі парламентських дебатів у Сполученому Королівстві пов'язана із обговоренням дій Офіційного уряду у сфері спорту, культури та фінансів. Така модель зумовлена асоціацією між адаптуванням політичної діяльності урядовцями до намагання підлаштувати одяг кравцем відповідно до фігури кожного клієнта:

Joan Ryan (Enfield North) (Lab): *Will the Minister join me in congratulating the England team who took part in the women's rugby world cup in Ireland over the summer? I watched them play and they were magnificent. The organisation Sports Coach UK has said that one reason for lower participation rates in physical activity among black, Asian and minority ethnic women and girls, and women and girls in general, is that women are under-represented in coaching. What further steps are the Government prepared to take to provide tailored and targeted support to help to develop women coaches from BAME communities?* (HC Deb 21 September 2017: Column 951)

Мовний знак *tailored* у прямому значенні використовується на позначення характеристики певного пошитого одягу “*about a piece of clothing that is shaped to fit a person's body closely*” [5] і корелює з рівнем якості у пропозиційній структурі донорського домену ПОЛІТИКА. При переході до реципієнтного домену ПОЛІТИКА ця лексема отримує метафоричне значення “*made or changed especially to be suitable for a particular situation or purpose*” [5] та її роль у пропозиції реципієнтного домену співпадає з роллю в донорському домені. В аналізованому фрагменті дебатів наявна ще одна метафорична репрезентація політики як спорту. При інтеграції донорського домену СПОРТ та реципієнтного домену ПОЛІТИКА дії британських урядовців прирівнюються до стрільби по мішеням (*targeted support*). Зокрема, до реципієнтного домену ПОЛІТИКА залучені знаки на позначення намічання мішені, тобто впровадження необхідної допомоги, яка є націленою на вирішення проблеми гендерної

дискримінації в спортивній сфері, що є невіршеною, спричинює критичні напади опозиції та призводить до зниження рейтингу провладної партії серед електорату. Так, комунікант наголошує на необхідності обрати та запропонувати цілеспрямовану підтримку для допомоги жінкам-тренерам. Мовний знак *targeted*, який отримує метафоричне значення “*directed, focused on solving some issues*”, відповідає рівню якості в пропозиційній структурі реципієнтного домену ПОЛІТИКА.

Аналогія між політикою та фінансовою сферою зазвичай пов’язана з піклуванням та захистом інтересів виборців. Під час парламентських дебатів, присвячених проблемам фінансування правоохоронних органів, у репліці адресанта прослідковується влучна метафорична репрезентація політики як одягу:

Instead of paying for glitzy advertising, is it not time that we put money into people’s pockets to give them a reasonable return for being a special constable and working for their community? A better recruitment drive would be to spend less on advertising and to put a bit of money in a special constable’s pocket (HC Deb 20 Mar 1997: Column 1065).

Так, метафоричний вираз *put money into people’s pockets* в аналізованому фрагменті дебатів є гіперболізованим, його використання комунікант намагається буквально «покласти гроші в кишені людей», тобто ввести законодавчий акт для регулювання спеціальних виплат для співробітників служби з охорони громадського порядку (*we put money into people’s pockets to give them a reasonable return for being a special constable and working for their community*). Цей метафоричний вираз відповідає кільком ролям у пропозиційній структурі реципієнтного домену ПОЛІТИКА: інтенсифікуючий предикат для посилення ознаки дії, медіатив як аналог непрямого засобу дії та ілатив як значення проникнення куди-небудь. Саме у кишені виборців й хоче проникнути учасник дебатів, щоб підвищити їхній дохід та завоювати їхню прихильність. Використання у цьому фрагменті дебатів метафоричної моделі ПОЛІТИКА як МАШИНА викликає асоціацію між управлінням транспортним засобом і стимулом, рушійною силою для покращення існуючої ситуації з переадресації грошових потоків, спрямованих на рекламування, в кишені майбутніх поліцейських. Лексема *drive* у донорському домені МАШИНА використовується у прямому значенні “*the direction and speed of a motor vehicle*” [14] і відповідає ролі суб’єкта дії, отримуючи нову роль елемента як активного носія дії в пропо-

зиційній структурі реципієнтного домену ПОЛІТИКА та нове метафоричне значення “*energy or determination to achieve something, urge or push towards something*” [5]. Ця метафора також інтенсифікує значення репліки адресанта.

Процес прискорення введення нового законопроекту аналогізується зі збільшенням швидкості машини:

Mr. Hughes: *Does my right hon. and learned Friend agree that the speeding up of the criminal justice system that will flow from his review paper will be warmly welcomed by the public, and that they will not be taken in by Opposition Members who side with all the vested interests that simply do not want to speed up criminal justice? Will not people conclude that it is the Home Secretary who is interested in speeding up criminal justice and that Labour wants only to sound as if it wants to speed it up?* (HC Deb 20 March 1997: Column 1068)

Фразове дієслово *speed up* в донорському домені МАШИНА означає “*to increase in speed, especially in a car’s rate of working*” [14] та отримує нове контекстуальне значення “*to push forward and quicken the implementation of some laws*” у політичній сфері. Цей мовний знак корелює з каузативом як предикатом зі значенням спричинення прискорення дії у структурі пропозиції реципієнтного домену ПОЛІТИКА.

Підтримка та захист членами парламенту законопроектів, виборчих округів та окремих виборців аналогізується з родинними стосунками:

Mr. Maclean: *That shows that the hon. Gentleman is not in touch with the special constabulary, whose cause he claims to espouse. Every time we ask special constables whether they want any form of payment, reward or bounty for what they do, the answer is an almost unanimous no. That view was expressed when we carried out an exercise to boost all aspects of the training and recruitment of special constables last year* (HC Deb 20 Mar 1997: Column 1075).

Так, під час обговорення внутрішньополітичних проблем у країні метафоризація базується на залученні мовного знаку *espouse* до політичної сфери. Це дієслово вживається у своєму початковому архаїчному значенні на позначення процесу одруження (*to marry* [14]), проте сучасне метафоричне значення цього слова пов’язане із прийняттям, підтримкою (*adopt or support* [5]). У донорському домені РОДИННІ СТОСУНКИ цей мовний знак є корелятом предикату зміни стану у пропозиційній структурі цього домену та трансформується в реципієнтному домені ПОЛІТИКА у предикат дії.

Метафорична модель ПОЛІТИКА як СПОРТ у політичному дискурсі парламентських дебатів також представлена аналогією між командою гравців та політичною партією:

Mr Speaker: My thanks to the House of Commons Commission for its support in this enterprise and to all those in the House team who have worked on it to such outstanding effect (HC Deb 15 July 2015: Column 894).

Так, приміром, футбол є командною грою, так само як і політика. Політики об'єднуються в одну політичну команду – партію та вирішують нагальні проблеми соціальної сфери. Мовний знак *team*, що у спортивній лексиці позначає “*a group of players forming one side in a competitive game or sport*” [5], отримує модифіковане значення у сфері політики “*two or more people working together*” [5] та є корелятом суб'єкту дії в пропозиційних структурах донорського та реципієнтного доменів.

Висновки і пропозиції. У підсумку зазначимо, що продуктивність застосування метафоричних моделей під час парламентської комунікації безпосередньо залежить від тематики дебатів. Зокрема, обговорення ключових питань соціальної сфери передбачають залучення як базових для політичного дискурсу метафоричних репрезентацій, так і ситуативних метафор, які влучно та точно передають думки комунікантів щодо гостроактуальних питань та невіршених проблем у житті країни, допомагаючи закріпити певний імідж політичних агентів від коаліційних та опозиційних сил. Перспективи подальших досліджень убачаємо у детальному вивченні інших метафоричних репрезентацій, які утворюють метафорично-асоціативну частину при вербальному розгортанні базових концептів політичного дискурсу британських парламентських дебатів.

Список літератури:

1. Демьянков В. З. Когнитивная лингвистика как разновидность интерпретирующего похода. Вопросы языкознания. 1994. № 4. С. 17–33.
2. П'єсху О. І. Парламентські дебати Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії в когнітивно-дискурсивній парадигмі: монографія. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2018. 388 с.
3. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики: монографія. Запоріжжя: Прем'єр, 2008. 332 с.
4. Радзівєвська Т. В. Здоров'я в світі людини: цінність vs. ресурс (на матеріалі української художньої прози). Мова. Людина. Світ: зб. наук. ст. Київ: ВЦ КНЛУ, 2006. С. 163–170.
5. Cambridge Dictionaries Online. URL: <http://dictionary.cambridge.org/>
6. Chilton P., Schäffner C. Discourse and Politics // Discourse as Social Interaction. Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction. Vol. 2. / ed. T. A. van Dijk. London: SAGE, 1997. P. 206–230.
7. Dijk T. van. Discourse and power. Houndsmills, UK: Palgrave, 2008. 324 p.
8. Dijk T. van. Note on epistemic discourse analysis. British Journal of Social Psychology. Volume 51, 2012. P. 478–485.
9. Hahn D. F. Political Communication: Rhetoric, Government, and Citizens / 2nd ed. New York: State College, Strata, 2003. 289 p.
10. He Z. Mass Media and Tiananmen Square. New York, 1996. 245 p.
11. He Z. Working with a dying ideology: Dissonance and its reduction in Chinese journalism. Journalism Studies. 2000. Vol. 1. 599–616.
12. Ito Y. Climate of opinion, kuuki, and democracy. Communication yearbook. 1996. Vol. 26, Mahwah, NJ: Erlbaum P. 266–269.
13. Macmillan Dictionary. URL: <https://www.macmillandictionary.com/>
14. Oxford Dictionaries. URL: <http://oxforddictionaries.com/>

Pietsukh O. I. CONCEPT THE UK SOCIAL SPHERE: PRODUCTIVE METAPHORICAL MODELS

This article concentrates on the studying of several basic metaphorical representations' verbal realization in the political discourse of the British parliamentary debates. These situational metaphors of education, movement, plant, fire, physiological states, car, family relations, clothes, sport, performing arts, needlework etc. form the propositional structure of the concept THE UK SOCIAL SPHERE. Such metaphorical models reflect the key events and phenomena of the societal life in the UK. The analysis determines cognitive background and extralinguistic factors influencing the usage of metaphoric models in the British parliamentary debates that stimulate public attention and promote communicants dominance in the discussions in the House of Commons. Such debates represent the events and phenomena regardless the party that gains majority in the UK parliament. In general political sphere is characterized by high metaphoricity that gives more significance to the information represented by the communicants of the parliamentary debates in the UK and intensifies

its importance in making further decisions by the MPs. This paper deals with the peculiarities of source domains and the target domain POLITICS integration in the UK parliamentary debates. Source domains provide the target domain POLITICS with productive language signs that form the basis of metaphorical representations. The language means involved in the creation of the new associations are evaluative, emotive and expressive lexemes as well as phraseological units for intensifying the meaning of the provided speeches in the UK parliament and for stipulating the formation of highly positive self-image and deeply negative image of political opponents in the debates procedures. This research also deals with the extralinguistic factors that include the events and phenomena related to the political, economic and social spheres of the British society. The paper analyses the Hansards of the UK parliamentary debates. Such debates represent the events and phenomena of the post – Thatcher period.

Key words: *metaphor, political discourse, parliamentary debates, discourse concept, source domain, target domain, metaphorical meaning.*